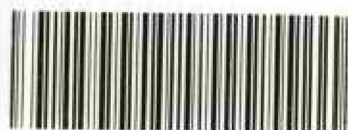
פ-1964/40

מאורעות תרצ"ו

מאי 1936

שם תיק: מאורעות תרצ"ו

מזהה פיזי: פ-1964/40

מזהה פריט: 0004jdb

כתובת: 2-109-1-5-3

תאריך הדפסה 26/02/2017

הספדים של בן-צבי ואחרים לקרבנות המאורעות.

1/6/12/40

1936

גליון קצ"ה (נ"ד) יום א' כ"ה אייר [illegible]

Vol. 18 (I) No. 195 (53). May 17

שוב אנו בימי בולס ב־1920, שוב אנו בימי לוק ב־1929"

"אין לפטור את השלטונות מן האשמה בעד כל הדם הנשפך". — "400,000 יהודים יושבים כאן והם לא יתנו עוד להתעלל בהם!" — מהספדו של בן־צבי

הספדו של בן־צבי

„ושוב אנו עומדים ושוב אנו מב־כים את קרבנות ישראל, קרבנות ירוש־לים. ושוב אנו בימי בולס ב־1920 ושוב אנו בימי לוק ב־1929. ושוב הר־טיבו דמי אחינו את אדמת הקודש הזאת. אייזיל יאלובסקי, נ. שבחובסקי אלכסנדר פולונסקי, אחינו, אחינו היק־רים, קרבנות הכלל, הנה הם מוטלים לפנינו. מוטלים הם דוממים, הם לא [illegible] מאומה, אך אנו מרגישים, אנו אתנו כל האומה, כל משפחות ישר־אל הקרובות והרחוקות, כל ישראל מש־תוחחים [illegible] דם טהור נשפך והרוצחים אינם [illegible]

אחי [illegible] רב חלל כי ימצא מחוץ לעיר, [illegible] בתורת ישראל, הביאו עגלה ערו־פה, [illegible] את ידיהם ואמרו: „ידינו לא שפכו את הדם הזה"!

[illegible] נשפך דם [illegible] ירו־שלים!

מי יוכל להגיד דברים אלה „ידינו לא שפכו"? האם תוכל הממשלה לר־חוץ בנקיון כפיה? [illegible] האם יוכל ראש הממשלה לרחוץ בנקיון כפיו?

הן הממשלה הכריזה על יד תקי־פה ואחרי שהכריזה זאת הרשתה את תעמולת הדמים ולא הפסיקה אותה. המ־שיכו הסתה מאורגנת נגד הישוב העברי, הסתה נגד העם היהודי! והנה ההסתה הזאת נתנה פרי!

[illegible] זללים ביפו, המשה בי־[illegible] [illegible] שעבר הובלנו לקבו־[illegible] הרובן קלטהולץ ז"ל ואת קהת [illegible], והנה נוספו שלושה... חמשה קר־בנות [illegible], דם פרי ההסתה, שביתה גו־[illegible] דרם עם!

הממשלה נתנה תוקף חוקי לשבי־תה זאת [illegible] קבלה אותה! ויתר על [illegible] הרשתה מסע תעמולה, מסע הס־[illegible] להסית אנשים באנשים, [illegible] בעם!

[illegible] הממשלה להגיד שהיא [illegible] במלחמת האורחים המתפת־[illegible]

[illegible] הממשלה משאיומתן [illegible] אלה, האחראים לשביתה, [illegible] שלה! האחראים בעד [illegible] שפך הדם, השרפות!

[illegible] לפטור את השלטונות מן האשמה [illegible] אתם האשמים בעד כל הדם הזה הנשפך! ואילו הם ושלום [illegible] גם אז היה מחובתם להגן על [illegible] ולא רשעים אנו! לא [illegible] באנו, בא העם היו־[illegible] בא ליצור, להפריח עיר שה־[illegible] ביום הבינים! לבנות [illegible] שהיתה שממה!

[illegible] של חיים נתנו לנו [illegible]

[illegible] הזאת קבלה אחריות על [illegible] העולם, לפני חבר חל־אומים, פני האנושיות! היא האחר־אית!

לא יתכן שאנגליה שמפניה יחי־לו בכל פנות העולם, אנגליה המרעידה מיליונים בני אדם, לא יתכן, שהיא תכנע לפני חבר מרצחים! לא נאמין בדבר הזה, שהם מטילים פחד על אנ־גליה!

אף אנו כוח לנו בארץ. 400,000 יהודים יושבים כאן, והם לא יתנו עוד להתעלל בהם, שוב אין אנחנו כתה קט־נה ב„חארת אל יהוד", כאשר היינו לפ־ני ששים שנה! אנו שליש הישוב בא־רץ! ויש לנו שותף גדול, ושם השותף — צרת ישראל! אותה צרת ישראל היא העוצרה לנו כח! היא השותפת לנו. מיליוני היהודים הסובלים והנאנקים בסבלותם, נותנים לנו כח. זהו כח הנשע־ן על הצדק, היושר, הכוח! לא ניתן לבני עולה להתעלל בנו! דם אחינו היק־רים, צועק מן האדמה! צועק! ברגע [illegible] ישראל: עד מתין!

ואנחנו — דומיה! יש מי שמ־עונין בפרובוקציה, יש מי שמעונין או־לי בדבר, שרוצה לעורר אותנו. אנו לא נתן גם לפרובוקציה זאת לפעול עלינו. אבל — יש גבול לכל דבר!

יהיה האות הזה הסימן שיכריח את הממשלה לעשות את חובתה!

שמכם, אחים, יצורף לשמות הרו־גים וקדושים, צדיקים, צדיקי עולם, הק־בורים בהר הזה, השמות המזהירים של אותם שהקריבו נפשם על קידוש השם!

עם ישראל מאמין, והוא מאמין שיבוא הקץ לצרות. ושמכם ישאר הרות לנצח בדברי ימיו. תהי נשמתכם צרורה בצרור החיים!

אחים בוכים

אחרי דברי ההספד אמר החזן יוסף פאציבסקי את תפלת „אל מלא רחמים" לנשמת שלשת הקדושים ותפלת „קדיש". לקול היללות והצעקות המרות וזה ההל־ויה בדרך רחוב הנביאים.

הסדרנים שעמדו משולבים בזרועו־תיהם בכו כולם כאיש אחד. עמדו אנשים זקנים וצעירים, מגולי־ראש ומגודלי זקן ודמעות זלגו בלי הרף על לחייהם. הכאב ששכן בתוך כל הלבבות ביקש מוצא בד־מע.

ומעל הגדרות

והגגות נזרקה צווחת אימה של נשים מכל העדות, שתלשו שערותיהן, הכו על חזיהן ויללו, קוננו מרה...

30,000 איש

מלאו את הרחוב הארוך. היה נדמה זה־נה ים של ראשים מתנועע וזורם לאט לאט במורד ההר. כחטיבה אחת התקדם כל הק־הקהל העצום, בסדר מופתי ומתוך משמ־עת אחידה.

עשר מכוניות „המקשר"

הוכנו בעוד מועד על ידי הועדה המ־סדרת, מטעם ועד הקהלה. המכוניות חכו בקרבת משטרת „מאה שערים". בראשן עמדה מכונית הקצין סיגריסט ואחריה מכונית מלאה שוטרים מזוינים. בקצה שורת המכוניות עמדה עוד מכונית שוט־רים מזוינים.

בהגיע ההלויה ל„מאה שערים"

חכה שם קהל רב מתושבי השכונות. הילולות התחדשו ביתר [illegible] עשו את כל המאמצים [illegible] שביקש להתפרץ קדימה. [illegible] הצליח להבקיע לו דרך קדימה [illegible] כוח עצום. זרם של [illegible] מעצורים בפניו.

המטות

הוכנסו לתוך המכוניות [illegible] וקהל המלוים, שקבל רשיון [illegible] הועדה המסדרת, נכנס גם הוא לתוך המ־כוניות. שתי מכוניות של [illegible] כתהנות נודדות של „מגן דוד אדום" [illegible] תוכן נמצאו רופאים [illegible]

באניקה קצרה

ברגע שהגופות הוכנסו [illegible] הגיע מרחוק קול תיפים [illegible] ניקה. רבים התחילו [illegible] לוה. מישהו צעק: [illegible] בקושי רב הצליחו הסדרנים להשקיט את הקהל. התברר שפלוגת חיילים סקו־טיים עוברת בסך בלוית תזמורת, בדרך לשער שכם.

המכוניות זזות

והקהל ממשיך להצטופף: מלמעלה, מרחוב הנביאים, מרחוב מאה שערים ממשיכים לזרום אלפי אנשים.

המשטרה אינה מתערבת. הקהל מת־חיל להתפזר לאט לאט, בשקט. [illegible] את הדמעות ונאנח.

כמאתים איש, רובם צעירים

פונים לרחוב מאה שערים, אליהם מצטרף ברגיל. קהל סקרנים. עד מהרה נוצרת הפ־גנה קטנה.

באין מפריע צועדים האנשים לאורך הרחוב, עולים ברחוב ישעיהו [illegible] עד לקולנוע „אדיסון".

קריאות איבה נגד הממשלה. [illegible] „התקוה" נגד שפיכות הדמים. [illegible] משמיע נאום קצר.

והמפגינים מתפזרים בשקט.

כשהגיעו מכוניות „המקשר"

עם הגופות והמלוים לשער הפרחים [illegible]־רה קבוצה ערבים גדולה בקרבת [illegible] השער. ולפניהם קבוצת שוטרים, [illegible]־נים באלות, מגינים על זרועותיהם [illegible] בעי פלדה על ראשיהם.

לאורך החומה

עמדו עליה שוטרים מזוינים, [illegible] שקיפו ממרומים על הנעשה ושמרו [illegible] הסדר.

המכוניות הגיעו באין מפריע עד לרגלי הר הזיתים. הגופות הורדו ונישאו [illegible] כפים עד

קבר האחים תרפ"ט,

שם נכרו שלשה קברים זה על [illegible] זה.

גופות הקדושים הונחו על יד [illegible]

איתן ?

19.5.36

יום ג' כ"ז אייר

ירושלים מלוה את קרבנה הששי

אתמול אחה"צ נתקיימה לויתו של פ י י ב ל ש נ י צ ר, שנרצח אתמול בעיר העתיקה, בשכונת הארמנים, בירושלים. בבית המחסה נתאסף קהל כ־600 איש. בין המלוים — אחיו וחבריו של המנוח. משמר שוטרים בריטיים וא"יים, בראשם הקצין סילבר, הממונה על איזור זה, ופקיד המחוז, מר קיסקוב.

ה ר ב ה ו ר ו י ץ מ„אגודת ישראל" הספיד הראשון, ואמר בין השאר, כי אין פיצויים היכולים לכפר על האבידה. יש לצעוק חמס כלפי הממשלה על כל טיפת דם הנשפכת.

א ל י ה ו א פ ש ט י ן אמר, כי בגלל המצב הפרוע עומדים אנו בפני קרבן חדש, הפעם בעיר העתיקה, מקום שלא ויתרו עליו גם בתנאים הקשים ביותר. אולם המאורעות האלה לא ישברו את הרצון והשאיפה להמשכת המפעל.

ה ר ב מ. ב ל ו י אמר „קדיש" ודברי הספד. קרא: „עד מתי יראה ה' וידום".

י. ב ן צ ב י אמר: בימים אלה שאנו סופרים את העומר, אנו סופרים גם את הקרבנות. במקום הזה שמוטל המת דרכו פעם דוד המלך, הנביאים וגבורי האומה, שנפלו על אותו הרעיון הנעלה והנצחי, שעליו נפל גם הקרבן המוטל לפנינו. אין זו שעה של ניחומים למשפחה ולעם ישראל, ולא למלחמה קורא לנו המת. האחריות חלה על הממשלה המנהלת מו"מ עם האנשים האחראים לכל הרציחות ושפיכת הדמים.

ולעם הערבי אנו אומרים: יש גבול לכל סבלנות. גם ברגע זה שהמת מוטל לפנינו אין אנו רוחשים שנאה לעם הערבי ואם יש עוד בין מנהיגי הערבים אנשים המרגישים באחריות, עליהם להגיד: די! די לדם השפוך, די למלחמת האזרחים, פן תתלקח השריפה הגדולה אשר כולנו מעונינים להמנע ממנה. דעו, שהעם היהודי לא יתן להתיעלל בו, עם ישראל לא יסוג אחור מהחלטתו לשוב לארץ אבותיו.

ה ר ב ל ו י ן דיבר בשבחו של הנרצח, שהיה ירא שמים, פועל נאמן וישר.

מבית המחסה יצאה הלויה דרך שער האשפה, אצל יד אבשלום להר הזיתים. הקבר נכרה ליד קברות האחים.

אחיו של הנרצח אמר „קדיש". הלויה נערכה בנוסח ספרד.